

SOTIA JOTKA RATKAISIVAT MAAILMAN-HISTORIAN SUUNNAN: PERSIALAISSODAT

– vuoteen 500 eKr. tultaessa Persia oli laajentunut maailmanvallaksi, joka oli liittänyt alueisiinsa myös koko Vähä-Aasian

* Joonian kreikkalaiskaupungit kukistuneet

* Persia hautoi kostoja joonialaisia auttaneille manner-Kreikan valtioille

– 1. persialaissota 490 eKr.

* Persian kuningas Dareios I laski Kreikan rannikolle maihinnousuarmeijan Marathonin kylän lähelle (20 000 miestä)

→ ateenalaiset hopliitit (10 000) riensivät Marathoniin

Miltiadeen johdolla torjuakseen maihinnousun

* ateenalainen hopliittifalangi selvisi helposti persian

kevytaseisesta jalkaväestä

+ Miltiades poikkeuksellisesti vahvisti falanginsa laidat

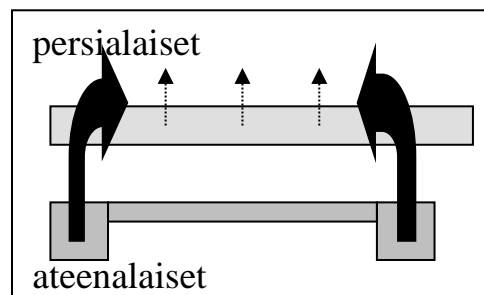
+ hopliitti aseistukseltaan ja varustukseltaan ylivoimainen

* persialaisten ahdas asema pienessä

sillanpääasemassa esti heidän pelättyjen jousimiestensä ja ratsuväen toiminnan → persialaisten pakko paeta laivoihinsa

* tarinan mukaan ateenalainen juoksija riensi Ateenaan varoittamaan kaupunkia persialaisten yrityksestä nousta siellä maihin

* 1. persialaissota päättyi persialaisten perääntymiseen; Dareios I valmistelemaan massiivista revanssia (kuoli kuitenkin pian)

- 2. persialaissota
 - * kreikkalaiset saivat 10 vuoden hengähdystauon egyptiläisten kapinoidessa Persiaa vastaan ja Dareioksen kuoltua
 - * Persian uusi kuningas Kserkses aloitti sotatoimet uudestaan
 - + ateenalaiset valmistautuivat uuteen sotaan vahvistamalla laivastoaan (Themistokles: puiset muurit)
 - * 160 000 miehinen persialaisarmeija ylitti Hellespontoksen ja marssi Keski-Kreikkaan v. 480 eKr.
 - * Spartan kuningas Leonidaksen johtamat hopliitit sulkemaan tietä Thermopylaen solaan
 - + 3 päivää hopliitit torjuivat 20-kertaista ylivoimaa
 - + kevytaseinen persialaisjalkaväki lopulta kieltäytyi ryntäämästä spartalaisen miekkoja vastaan
 - + lopulta solan puolustajat kierrettiin ("10 000 kuolematonta")
 - vain Leonidas ja hänen 300 spartalastaan jäivät solaan ja kaatuivat viimeiseen mieheen
 - * Ateena tyhjennettiin, asukkaat pakoon Salamiin saarelle
 - persialaiset polttivat kaupungin
- sota ratkesi kreikkalaisten houkuteltua Persian laivaston meritaisteluun Salamiin saaren ahtaille vesille
 - * suurkuninkaan isot foinikialaiset ja egyptiläiset laivat liian kömpelöitä
 - ketterät kreikkalaiskolmisoudut puskiivat lähes kaikki vihollislaivat upoksiin
- ilman laivastoaan persialaisten huoltoyhteydet olivat nyt poikki
 - * Kserkses vetäytyi päävoimiensa kanssa takaisin Aasiaan
 - * kreikkalaiset tuhosivat v. 479 Plataian luona Kreikkaan jätetyn pienemmän persialaisarmeijan (Pausanias & spartalaiset)
- ⇒ tappio pysäytti Persian laajenemisen länteen: Aasiasta ei hyökätty Kreikkaan enää kertaakaan 800 vuoteen
- kreikkalaisten voitto pelasti kreikkalaisen (länsimaisen) kulttuurin ja demokratian
 - * jos itämainen despotismi olisi syrjäyttänyt kreikkalaisen kulttuurin, **olisi nykyajan maailma kovin toisen näköinen**